

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. VI. De tempore, loco, & aliis circumstantiis Sacrificii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

lege obligante , & non pro libertate .

X. Præterea dubium est primo ; An si Capellanus obligetur ad celebrandum per se ipsum , non per alium , teneatur ponere supplementum , si sit infirmus , aut in carceribus ?

Respondeo cum communi apud Tamb. lib. 3. cap. 5. , & Lug. disp. 21. sect. 2. num. 29. , non teneri , si sit breve impedimentum ; (quando Testator non expressit , quod nunquam missa deesset) non enim deterioris conditionis debet esse , quam famulus ægrotans , cui ex Lege *Arboribus ff. de Usufructu* salarium non est denegandum , si exiguo tempore ægrotet ; tenetur tamen supplementum ponere , si impedimentum sit longum , videlicet ex Barbof. decem dierum , ex Bonac. quindecim , ex Petro Navar. unius mensis , ex Lug. , & Peyrin. apud Dian. part. 5. tract. 13. resol. 31. duorum mensium ; quia in jure , quod est infra tale tempus breve judicatur . Quod si culpa sua sit excommunicatus , suspensus , interdictus , &c. , tenetur per alium supplere , donec absolvatur ; quia non præsumitur , quod Fundator velit deobligare eum , qui culpa sua est impeditus : Qua de causa distributiones debentur ei , qui ægrotat , non vero illi , qui sua culpa est excommunicatus .

Dubium est secundo , an possit conferri capellania Clerico non Sacerdoti , qui per alium satisfaciat ?

Respondeo , Busemb. apud Tamb. lib. 3. cap. 7. negare ; Marchin. concedere , si infra annum ordinari possit Sacerdos ; Sicut in Beneficiis Sacerdotalibus sufficit ista potentia proxima ad Sacerdotium : Bonac. vero hic punct. 9. §. 1. cum Fagund. , primo Ecclesie præcepto lib. 3. cap. 9. absolute affirmat ; quando Fundator non præsumitur velle Sacerdotem , qui possit per se satisfacere ; sicut be-

neficia simplicia conferri possunt Clerico , vel Sacerdoti .

Dubium est tertio , an peccet , & obligetur ad restitutionem stipendii Capellanus , qui obligatus per se ipsum celebrare , celebrat per alium ?

Respondeo cum Bonac. , & Tamb. loc. citat. , peccare mortaliter , nisi excuset parvitas materiae , quia facit contra mentem Fundatoris , & contra pactum ; non tenetur tamen ad restitutionem , quia habetur fructus Sacrificii ex opere operato per se intentus per alium Sacerdotem . Propter eandem rationem puto , quod Sacerdos obligatus celebrare in loco determinato , si alibi celebret ad intentionem dantis eleemosynam , peccet quidem mortaliter , nisi excuset parvitas materiae , aut alia rationabilis causa , sed non teneatur ad restitutionem . Ita Bonac. hic punct. 7. §. 4. contra Azor. ; Et idem dicendum , quando sine rationabili causa non dicuntur missæ præscriptæ , sed aliæ .

ARTICULUS VI.

De tempore , loco , & aliis circumstantiis Sacrificii .

- I. *Die Sabbati Sancti probabiliter graves , & plures Doctores docuerunt posse privatas missas celebrari , saltem post inceptam solemnem .*
- II. *Quid dicendum post decretum Alexandri VIII. anno 1690 ?*
- III. *Quandonam liceat pluries eadem die celebrare ?*
- IV. *Quenam sit hora ad celebrandum permissa ?*
- V. *Ut locus sit aptus ad celebrandum , quid requiratur ?*
- VI. *Quanam satisfaciunt præcepto audiendi missam die festo , audiendo illam in Oratoriis privatis ?*
- VII. *Num liceat in mari , aut in flumine celebrare ?*

VIII.

VIII. Quid si Ecclesia tempore celebrationis polluat? & quot modis contingere potest, ut polluat?

IX. Quanam Ara requiratur, & qualis debeat esse calix cum patena?

X. Quid de vestibus sacris?

XI. De aliis ad Sacrificium requisitis.

I. **Q**uæritur primo, an liceat in triduo hebdomadæ sanctæ celebrare?

Respondeo, die Parasceves non licere: At die Jovis, & Sabbati Sancti consueta praxis Ecclesiæ est abstinere Sacerdotes a missa in signum mæroris concepti ex passione Domini: Suar. tamen, Fagund., Lug. apud Tamb. lib. 1. cap. 6. permittunt iis diebus cuilibet Sacerdoti missas privatas, quia pro die Jovis nulla est prohibitio; & pro Sabbato Sancto vel non adest prohibitio in cap. *Sabbato de Consecratione dist. 6.*, cum non tam aperte loquatur de feria sexta, ac de Sabbato; vel si adest prohibitio, cum hæc jam cessaverit quoad missam solemnem, quæ nunc anticipatur dicendo in Sabbato Sancto missam, quæ olim dicebatur in nocte Resurrectionis, videtur etiam cessasse quoad privatas; & usu etiam timoratorum videtur abrogata. Quare secluso scandalo probabiliter potest celebrari privatim die Sabbati Sancti, & quidem etiam summo mane, ex Hurtad. disp. 4. de Sacrif. diff. 3., Suar., Lugo disp. 20. num. 18. contra Navar., Vasq., Azor. apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 21. & part. 4. tract. 4. resol. 237.; quamvis, ut notat Trull. in praxi servanda sit loci consuetudo. Incipit autem missa Sabbati Sancti a *Kyrie eleison*, omisso Introitu: Quod si his diebus Jovis, & Sabbati Sancti incidat festum, tunc debent publice celebrari plures missæ, quot scilicet sufficiunt ad satisfaciendum populo; ut accidit anno

1693., quando incidit in diem Jovis Sancti festum Divi Joseph: & Archiepiscopus Cantelmus Neapoli concessit sex missas pro primariis Ecclesiis. Verum Alex. VIII. voluit anno 1690., ut festum Annunciationis, quod eo anno incidit in diem Sabbati Sancti, celebraretur die lunæ de præcepto post dominicam in Albis; idemque decretum est anno 1701., quando festum Annunciationis incidit in diem Parasceves.

II. Dubitari posset, an eo decreto Alex. VIII. edito 1690., quo translatum fuit festum Annunciationis ad diem lunæ post dominicam in Albis, vetarentur eo die Sabbati Sancti aliæ missæ simpliciter, præter solemnem in singulis Ecclesiis; an vero prohiberentur Missæ aliæ publicæ, quæ deservirent ad satisfaciendum præcepto audiendi missam die Annunciationis? Videri posset, quod solum ista Missæ prohiberentur, quia dubium propositum Sacræ Congregationi de his Missis loquebatur: Hæc enim ibi habentur: *Cum Sabbato Sancto proximo futuro occurrat festum Annunciationis Beate Mariae Virginis, dubitatum fuit, an debeant celebrari missæ private ad effectum, ut Christifideles commode satisfacere possint præcepto audiendi Missam.* Ad quod dubium Sacra Congregatio respondit, festum transferendum esse, & celebrationem Missarum eo die prohibendam esse in quibuscumque Ecclesiis, & Oratoriis privatis, non obstante quacumque consuetudine in contrarium. Certe cum responsionis verba debeant respondere ad verba dubii propositi, videntur eo die prohiberi solum Missæ, de quibus dubitabatur, an possent celebrari, videlicet ad satisfaciendum præcepto audiendi eo die Missam. Præsertim, cum Pontifex non soleat derogare opinioni gravium, & plurimorum Doctorum, (qualis est ista, de

de qua agitur) nisi disertis verbis, ac derogatoriis. Præterea ipse expendens fute hanc quaestionem in Cursu Theologico censui, probabilem esse laudatam opinionem, quod liceat privatim die Sabbati Sancti celebrare; præsertim post inceptam missam solemnem.

Verum, quia in Synodo Neapolitana anni 1694. legitur aliud novum decretum ejusdem Sacrae Congregationis, in quo decernitur, quod omnibus futuris temporibus, quibus festum Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis die Parasceves, aut die Sabbati Sancti occurrerit, transferatur similiter ad feriam secundam post dominicam in Albis, & iterum prohibentur his diebus aliæ Missæ, etiam in Oratoriis privatis, idcirco ex vi hujus alterius decreti celebrare non licet præfatis diebus in Oratoriis privatis Nobilium, de quibus dumtaxat videtur decretum loqui; eo quod velit Pontifex, ut in solemnioribus festivitibus Magnates ad publicas Ecclesias confluant ad Sacrum audiendum; Non videntur tamen eo die prohiberi missæ privatae in Oratoriis privatis Religiosorum, juxta opinionem laudatam gravium ac plurium Auctorum, quippe quæ validis rationibus nititur, quas retuli in Cursu Theologico quaestione ultima de Eucharistia. Quicquid sit de illa quaestione, quam fute discutit Dian. part. 11. tract. 2. resol. 44., Utrum hujusmodi declarationes Cardinalium, consulto Pontifice, eodemque approbante emanatae solum sint doctrinales, ut plures docent, an habeant vim legis, ut docent communius.

III. Quæritur secundo; quandonam liceat pluries eodem die celebrare?

Respondeo primo, licere die Nativitatis Domini; quamvis nemo, etiam si sit Parochus, teneatur nisi ad unam missam celebrandam; Quod si unam velit celebrare, poterit dicere,

quam velit ex tribus, ex Ledesmi. apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 39. contra Gavant., qui putat, debere dicere vel primam, vel tertiam, imo potius tertiam, cujus oratio concordat cum officio, addendo commemorationem S. Anastasia; Si vero velit dicere tres missas, poterit illas celebrare successive post mediam noctem, quia in Canone *Nolite Sancta de Consecrat. dist. 1.* absolute, & sine ulla distinctione id conceditur, ut notat Suar. tom. 3. disp. 80. sect. 4. apud Dian. loc. citat. resol. 35., & part. 4. tract. 4. resol. 236. contra Vasqu., & alios, qui putant, unam tantum posse celebrari nocte, alias vero non nisi in aurora. Ex Decreto tamen Sacrae Congregationis relato a Croix edito anno 1641., quod sane non est ubique in usu, non possunt in hac nocte successive tres missæ celebrari; nec populus potest ante Auroram communicare; idque habetur in ordine Divini officii diœcesis Neapolitanæ.

Secundo, ubi est ea consuetudo; Sic in Regno Valentino celebrantur duæ missæ a singulis Sacerdotibus in die commemorationis defunctorum, ut notat Trull.

Tertio, quando aliquis Parochus haberet plures parochias, & nisi pluries celebraret, aliqua careret missa die festo; idem dicas, ubi pauci sunt Sacerdotes, ut in Anglia; quilibet enim potest pluries celebrare in diversis locis absque ulla licentia, ut possint fideles interesse Sacro. Concedit enim id jus commune in cap. *Consulisti de Celebratione Missar.*; idque verum est etiam in diebus non festivis, si adsint, qui sacro velint interesse, ut probat Lugo lib. 1. Resp. Mor. disp. 12. contra Nugn., & Trull.. Notandum tamen, quod hujusmodi Parochus, vel Sacerdos in una tantum parochia posset die Jovis Sancti refer.

reservare Sacramentum, quia die Veneris, sumpto calice cum particula mixta vino non consecrato, non possit iterum alibi communicare, quia non esset jejunus, ut debet esse, qui in his casibus pluries celebrat.

Quarto, propter eandem rationem probabiliter ex Suar., & Villal., si aliquando in festo solemni, aut in dedicatione Ecclesie ob populi multitudinem, Ecclesia non possit illam capere, nec adsit alius Sacerdos, nec possit in altari portatili extra Ecclesiam celebrari, poterit idem pluries celebrare: Sicuti etiam si Sacerdos antequam sumat ablutiones, sciat gentium multitudinem tunc ex itinere adventasse, nec sit alius Sacerdos, sitque dies festus, poterit iterum celebrare; ut probabiliter docent Suar., & Villal. contra Con.; & Fagund., qui putant, non teneri in his casibus peregrinos audire missam, quæ debito modo celebrari non valet. Poterit etiam iterum celebrare Sacerdos, etiam die non festivo, si ante ablutiones superveniat Episcopus, vel Princeps, qui velint interesse Sacro, nec sit alius Sacerdos; quamvis talis casus ab antiquis Doctoribus adductus non sit amplius in usu, ex Dian. part. 2. tract. 14. resol. 56.

Quinto, potest iterum celebrare, si necesse sit ad dandum viaticum moribundo: Communius tamen docent, debere Sacerdotem in hoc casu esse jejunum. Sed videtur probabile oppositum, ut diximus, cum de jejunio naturali prærequilito ad communionem, ex Granad., Zanard., & aliis apud Dian.. Ratio est, quia aliter hic casus vix accidere possit; nam si id advertat Sacerdos, antequam communicet, deberet particulam suæ hostiæ dare moribundo, si vero post sumptam ablutionem advertat, non possit iterum celebrare. Propterea juxta hanc sententiam deberet id ad-

vertere post sumptionem calicis, antequam sumat ablutiones; qui casus vix potest accidere. Et ratio ulterior est, quia sicut non est irreverentia, quod moribundus communicet non jejunus, & quod Sacerdos celebret non jejunus ad dandum sibi viaticum, si mox sit occidendus, verbi gratia; ita probabiliter non videtur irreverentia, quod Sacerdos non jejunus celebret ad dandum viaticum alteri moribundo; esto communius doceant oppositum apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 33.; Laym. tamen docet verius, licitum esse Sacerdoti non jejunus celebrare ad dandum viaticum moribundo, solum quando hic nequit alio Sacramento vel Pœnitentiæ, vel Extremæ Unctionis muniri, ut sic possit ex attrito fieri contritus.

Adducuntur a Doctoribus alii casus, in quibus licitum est sæpius in die celebrare, ut si missa sit necessaria ad benedicendas nuptias; vel si superveniat defunctus, ubi sepeliri non solet sine missa; vel si sit consuetudo in una parochiali bis celebrandi, & alter Sacerdos ægrotet; vel ob nimiam paupertatem Ecclesie, vel Sacerdotis, ita ut judicio prudentium id videatur necessarium, ut notat Suar. disp. 80. sect. 3., vel si alia consimilis causa adsit; quamvis hujusmodi casus non sint amplius in usu ob frequentiam Sacerdotum.

IV. Quæritur tertio, Quam horam celebrari possit missa?

Respondeo, ab aurora ad meridiem: die vero Nativitatis Domini dici poterit prima missa immediate post mediam noctem, ut diximus; & probabiliter alia duæ, præscindendo a decreto Sacræ Congregationis; Potest etiam post mediam noctem celebrari, si necessitas urgeat dandi viaticum infirmo, ut docent communiter cum Laym., Trull., Dian. part. 2. tract. 14. resol. 33.; sic etiam causa itineris,

vel

vel ob aliam causam licitum est celebrare ante auroram, vel post meridiem, ut Doctores docent apud Lugo num. 27. Imo Episcopi (sicut etiam Superiores regulares) possunt hic, & nunc id concedere suis subditis, posita rationabili causa, vi suae ordinariae potestatis, ut notat Tamb. ex Suar. Possunt tamen Mendicantes absque causa ex privilegio per horam ante auroram, & per horam integram post meridiem celebrare. Imo de La Crux apud Dian. loc. citat. concedit Mendicantibus, quod possint duabus horis post mediam noctem celebrare, ex privilegio concessio per Bullam ab Alex. VI. Monachis S. Benedicti, quod non esse revocatum a Trid. docet Lugo disp. 20. sect. 1. num. 29. apud Tamb. contra Peyrin. Docet etiam Trull. dub. 13., & Ledesm., quod sine licentia Episcopi poterit aliquis in necessitate ante auroram celebrare, si necessitas urgeat, verbi gratia, si Sacerdos sit iter facturus, aut operarii ad laborem profecturi sint, dummodo non celebretur immediate post mediam noctem, sed ad tempus, quod magis accedat ad auroram, quam ad mediam noctem; Universim enim in his casibus praesumitur Episcopi licentia, ut notat Ledesm. cap. 19. de Eucharist.

Porro per auroram intelligitur initium crepusculi diei, quod solet esse ex Suar. Fill., & aliis apud Dian. loc. citat., per horam cum dimidio, & ex Azor. per quinque quadrantes ante solis ortum; Quia tamen ex Suar., & Henr. potest inchoari missa ante auroram, ita ut sub initium aurorae finiatur; ideo infert Rodriq., & alii, quod liceat duabus horis ante solis ortum incipere Sacrum; & Religiosi, qui habent privilegia anticipandi horam, possunt illud incipere tribus horis ante solis ortum, contra Laym., & Vasq. apud Dian. loc. citat., qui

solum permittunt, quod possint incipere duabus horis ante ortum solis. Quamvis Jo: de la Crux illis permittat, ut diximus, quod incipiant duabus horis post mediam noctem. Religiosi tamen Societatis Jesu hoc privilegio non possunt uti, cum non communicetur illis a Patre Generali, prout in jure Societatis requiritur; Quacumque autem hora Sacerdos celebret, potest alios communicare, etiam nocte Nativitatis (praescindendo a decreto loc. citat. superius relato) ut docet Dian. part. 9. tract. 7. resol. 43. contra Bordon. Qui tamen absque ulla causa ante, vel post tempus praescriptum celebrat, peccat mortaliter, ut usus, & communis sensus Doctorum testatur; cum praecipitur a Trid. sess. 22., ut statutis horis celebretur; Laym. tamen requirit mediam horam, Bonac. tres quadrantes, Sylvius in 3. p. q. 83. apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 34. quod non pertingat ad horam, ut differendo peccetur mortaliter; infra tale tempus peccabitur solum venialiter, nisi detur justa causa, verbi gratia, ob supplicationem, vel concionem publicam, aut missam cantatam protractam ultra meridiem; sicut etiam ob funus Principis, vel quia Sacerdos propter iter fuit impeditus. Religiosi tamen ex privilegio possunt hora post meridiem missam inchoare, quod si sine causa differant per tres alios circiter quadrantes, peccabunt solum venialiter, ob parvitatem materiae, juxta doctrinam laudatam Bonacinae ac Sylvii.

Noto demum, Eugen. IV. per Bullam concessisse Congregationi S. Justinae (atque adeo omnibus Mendicantibus cum ea communicantibus in privilegiis) quod possint in itinere constituti, aut ex alia simili causa celebrare ante diem, & usque ad nonam inclusive, hoc est tribus horis post meridi-

ridiem, ut notat Jo: de la Crux apud Dian. loc. citat. Et Lug. contra Fagund., & Peyrin., ostendit privilegium hoc non esse a Trid. revocatum. Certe tamen non videtur esse in usu.

V. Queritur quarto, quinam locus requiratur ad celebrandum?

Respondeo, & dico primo, requiri Ecclesiam vel consecratam, vel saltem benedictam ab Episcopo; in qua vel in altari consecrato, vel saltem super petram consecratam, non enormiter fractam, celebretur. Et quamvis Sa, & Sot. docuerint, non esse mortale, secluso scandalo, & contemptu, extra ecclesiam celebrare; communiter tamen id negant; quia ex sensu fidelium ea res censetur gravis.

Dico secundo; Episcopus non solum potest benedicere Oratoria, vel Ecclesias, in quibus sit janua privata affixa domui alicujus Sæcularis, dummodo habeat januam expositam pro omnibus, sed etiam potest occurrente casu necessitatis dispensare hic, & nunc, seu per modum actus, ut celebretur in loco honesto, quamvis profanis usibus destinato. Facultatem vero ad id amplam seu per modum habitus concedere nequit post Trid. sess. 22. ubi id vetatur; Potest solum in id consentire, occurrente hic, & nunc necessitate, ex Suar., & Laym., quia talis necessitas non raro accidere solet. Porro etiam extra propriam diocesim, & sine licentia diocesani in domo sua etiam rusticana constituere potest Oratorium, ubi quilibet Sacerdos, etiam ipso absente, celebrare possit. Et ratio est ex Portel. apud Tanab., quia id passim fit ab Episcopis sine scrupulo, permittiturque illis in jure; nec videtur, revocatum esse hoc privilegium per Trid. loc. citat., quia ibi Concil. loquitur de domibus privatis; domus autem Episcopi non est domus privata: Datur etiam Epi-

scopo facultas in *Cap. ult. de privileg. in 6.*, habendi altare viaticum, & ibi celebrandi, ac faciendi alios celebrare ubicumque gentium, ut notat Portel. apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 15. Verum in decreto Clementis XI. 15. Decemb. 1703. edito declaratur, non licere, post Trid., Episcopis, nec Cardinalibus extra domum propriae habitationis in domibus laicis etiam in propria diocesi nedum in aliena erigere altare ad celebrandum. Neque possunt Episcopi (nedum Regulares, aut alii Sacerdotes) celebrare in Oratoriis privatis Magnatum diebus Paschæ, Pentecostes, Nativitatis Domini, & aliis solemnioribus in indulto exceptis. Reliquis vero diebus, in quibus una missa in iis Oratoriis permittitur, non possunt Episcopi, aut Cardinales, nec Regulares, aut alii secundam missam celebrare, nec illam unicam, quæ permittitur in indulto, celebrare post meridiem: Declaratur demum in eodem decreto privilegium utendi altari portatili, olim aliquibus Regularibus permisso, revocatum esse a Trid., Quicquid in contrarium docuerint nonnulli apud Dian. part. 6. tract. 8. resol. 39. Concessum tamen est Religiosis Societatis Jesu post Trid. a Greg. XIII., quod possint in Missionibus uti altari viatico, dummodo P. Provincialis eo utendum fore judicaverit. Possunt etiam nostri Provinciales in locis, ubi aliqui Societatis resident, deputare aliquam Capellam, aut Oratorium, in quo celebretur absque limitatione ad unam tantum Missam.

VI. Ubi advertendum, quod ubicumque missa celebretur, satisfaciunt præcepto illam audientes, præterquam quando celebratur in Oratoriis privatis Magnatum de licentia Pontificis, nisi solum a personis privilegiatis. Et enim in Brevi hæc habentur: *Volu-*
mus

mus autem quod familiares servitiis suis non necessarii ibidem missa interestes ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia diebus festiuis de praecepto minime liberi censeantur. Quamvis autem Pelliz. tract. 8. sect. 2. subsect. 2. ex Pal., & Homob., & alii apud Croix lib. 3. part. 1. num. 528. contra communiorem sententiam apud Tamb. lib. 1. de Sacrif. missae cap. 4. §. 4. putarint huiusmodi familiares satisfacere praecepto audiendi missam, si in his Oratoriis illam audiant, quia non obligat amplius consuetudo audiendi missam in Parochia: ita ut verba ista Brevis ponantur ex stilo Curiae, si forte alicubi adhuc vigeret consuetudo obligatoria audiendi missam in propria Parochia: Nihilominus post decretum ultimum Clem. XI., quod habetur apud Croix de sacrif. Missae n. 258. haec opinio non videtur subsistere; in eo enim aperte declaratur, quod non satisfaciunt praecepto audiendi missam, qui citra privilegium illam audiunt in iis Oratoriis privatis.

Dubitatur tamen, quinam dicantur familiares servitiis Domini actu non necessarii, qui non satisfaciunt praecepto missae, si illam audiant in his privatis Oratoriis? Nonnulli apud Pelliz. tract. 8. sect. 2. subsect. 2. putarunt, intelligi solum famulos honorarios, qui honoris causa dominis inserviunt, sicut etiam Procuratores, Aerarios, Villicos, & similes. Sed hoc videtur nimis laxè dictum, praesertim quia isti non veniunt nomine familiarium; Alii putant intelligi eos omnes, sine quibus non potest decenter in suo Oratorio dominus, vel domina missam audire, sed haec sententia videtur nimis rigida, quia saepe domini nullo omnino famulo indigent, ut possint ibi missam audire. Quare rationabilior videtur sententia illorum, qui putant, satisfacere prae-

cepto Missae, audiendo illam in hisce Oratoriis, omnes illos famulos, quibus indiget dominus, ut nunc missam audiant, quatenus si tunc non audirent, non possent commode suum famulatum praestare; Et ideo coqui, pueri Aulici, Aurigae, & similes familiares, qui sine dominorum incommodo nequeunt Ecclesiam adire ad Sacrum audiendum, dicuntur tunc temporis esse servitiis domini necessarii, & sic satisfaciunt praecepto audiendo tunc missam cum suis dominis.

VII. Rogabis primo, an possit in mari, aut in flumine celebrari missa, si absit periculum effusionis sanguinis, & urgeat necessitas, verbi gratia, communicandi infirmum?

Respondeo, communiter negati cum Navar. apud Lug. disp. 20. sect. 6. propter consuetudinem in contrarium, & decentiam. Granad. tamen, necnon Sa, & Henr. apud Bonac. cum eodem Lug. putant, celebrari posse, etiam ut detur commoditas audiendi missam diebus festis, si mare sit tranquillum, & sit alius Sacerdos, qui post consecrationem calicem firmiter teneat, cum nulla in hoc sit indecentia; saepe enim decentius ornatur altare in triremi, quam in litore; Quamvis autem Con. doceat, id fieri non posse sine licentia Papae; putat tamen Granad. in necessitate sufficere licentiam Episcopi; Et de facto quotidie in navibus, quas Augustissimus Imperator in hoc Regno construxit, de licentia Pontificis celebrari absque ulla indecentia, audiunt a quodam istarum Navium Capellano, quin sit opus ullo Sacerdote, qui calicem sustineat; cum calix plumbeum habeat, ac bene ponderosum, ac amplum pedem, ut nullum detur periculum, quod invertatur, nisi forte tempestas sit valde horrida, quo tempore abstinent potius a missa celebranda.

VIII. Rogabis secundo, An peccet mortaliter, qui celebrat in Ecclesia polluta per effusionem sanguinis, vel feminis publicam, & mortaliter malam?

Respondeo cum communi, peccare mortaliter; quia facit contra prohibitionem Ecclesiae in re gravi. Imo debet Sacerdos missam inchoatam relinquere, si nondum inchoatus sit Canon, quando inter celebrandum Ecclesia violatur; incepto tamen Canone, debet illam absolvere. Potest tamen Episcopus, urgente necessitate, concedere licentiam, ut ibi celebraretur ante reconciliationem. Reconciliabitur autem Ecclesia consecrata per Episcopum proprium cum aqua, vino, & cinere a se benedictis, ac verbis, & caeremoniis contentis in Pontificali. Ecclesia vero benedicta reconciliari potest per simplicem Sacerdotem per asperisionem aquae benedictae, ex cap. *Si Ecclesia de consecrat. dist. 2.* sine ulla licentia Episcopi, ut notat Dian. part. 4. tract. 4. resol. 91., ubi docet Superiores Regularium posse suas Ecclesias reconciliare etiam consecratas, ex Avila, Graff., & Navar., quod tamen multi negant concedendo solum eos posse reconciliare suas Ecclesias benedictas.

Ex dictis sequitur, quod si, inchoata missa, superveniat Ecclesiae violatio, possit idem Sacerdos illam reconciliare modo praescripto in Rituali Romano, & missam profequi.

Notandum tamen primo, pollui solum posse Ecclesiam consecratam, vel benedictam, necnon hujusmodi caemeteria, non vero alia templa, aut Oratoria non benedicta, nisi in iis sit altare ad celebrandum, ex Bonac. de Matrim. quaest. 4. punct. ult. num. 91. contra Lugo, & alios apud Tamb. lib. 3. cap. 6. §. 3.

Notandum etiam, Ecclesiam cen-

Pars V.

feri reconciliatam, si in ea Sacrificium post violationem celebretur, ex Henr., Sa, Dian. contra Lug. de Eucharist. disp. 20. sect. 2.; quod etiam probabiliter docent de Calice, quod scilicet remaneat consecratus, si quis forte bona, aut mala fide in eo sacrificet; vestesque Sacerdotales remanere similiter benedictas.

Notandum tertio, pollui Ecclesiam, ita ut non possit in ea celebrari, Primo, propter homicidium in ea factum, etiam si sine effusione sanguinis; Secundo per effusionem sanguinis, aut feminis publicam, & mortaliter malam, atque adeo etiam per actum conjugalem in eo casu, in quo esset sacrilegium. Tertio per sepulturam excommunicati vitandi, aut infidelis; non tamen haeretici, ex Lug.; Quarto per destructionem Ecclesiae, saltem ex majori parte, in quo casu potius dicitur execrari, quam pollui: Polluta autem Ecclesia, censetur pollutum etiam caemeterium contiguum; non tamen e converso; quia pars magis digna trahit ad se minus dignam, non vero ex opposito.

IX. Queritur quinto, quodnam altare requiratur ad Sacrificium?

Respondeo, requiri sub mortali altare vel fixum, vel portatile, seu viaticum, consecratum ab Episcopo proprio, & sede vacante, a vicinioribus; Portatile autem constare debet ex unico lapide, super quem saltem major pars Calicis, & patenae consistere possit; Etenim super ipsum esse debent, non solum Calix, & patena, sed etiam alia particulae consecrandae, tum tempore consecrationis, tum etiam usque ad communionem Sacerdotis, quia particulae illae sunt pars Sacrificii, ut notat Lug. de Eucharist. disp. 20. num. 66.: Excusat tamen a mortali Tamb. lib. 2. cap. 5. §. 2. Sacerdotem, qui consecrata pyxide, illam statim reposuit in custodia; quia

M

cum

cum remaneat hostia grandior, qua Sacrificium consummetur, non videtur res gravis, abesse parvas; Immo excusaret eundem etiam a veniali, si adesset necessitas expediendi communionem populi.

Notandum primo cum Con. apud Tamb., non requiri cum tanto rigore reliquias in sigillo, seu sepulchro aræ; Quamvis enim in cap. *Si placuit de consecrat. dist. 2.* exigantur; adest tamen in contrarium consuetudo rationabilis; eo quod non sint in promptu tot reliquias pro tot aris: Unde ea verba, *Oramus Te Domine per merita Sanctorum tuorum, quorum reliquias hic sunt*, dicuntur, quia de more solent esse ibi reliquias; ut dicitur, *Dominus vobiscum, Orate Fratres*, etiam uno presente.

Notandum secundo ex cap. *de Altari de consecratione dist. 2.* non licere simplici Sacerdoti celebrare eodem die in altari, ubi Episcopus celebravit, (ut refert Gavant. apud Tamb. quamvis in textu dicatur, *Cantavit*) sine licentia saltem tacita ejusdem; hic tamen Canon videtur in desuetudinem abiisse, ex Lezana.

Notandum tertio, hujusmodi aram non amittere consecrationem, nisi ita frangatur, ut non possit in majori parte superponi major pars calicis, & patenæ, &c.; Sicut calix, & patena suam consecrationem amittunt, & aliæ vestes Sacræ benedictionem, quando inepta redduntur ad usum Sacrificii, non tamen si calix, & patena amittant inaurationem, ex Hurtad., & Tamb. Immo Lug., Laym., Con., Dian., part. 2. tract. 14. resol. 3. contra Azor. Suar., Vasq. Bonac. putant, quod si iterum inaurarentur, non indigeant nova consecratione; (sicut non indiget iterum consecrari Ecclesia, si iterum dealbetur) etsi deceat, quod abluatur aqua benedicta, ex Dian. part. 1. tract. 9. re-

sol. 3. Pyxis autem, & Sphæra, seu Lunula, quæ tangit immediate hostiam consecratam, non indigent consecratione, ut communius docent cum Tamb. contra Dian. part. 1. tract. 15. resol. 3.; quia non præscribitur in jure talis consecratio, nec ponitur in Rituali propria pyxidis benedictio; unde juxta Laym. solum ex congruitate esset benedicenda Debet tamen patena, & cuppa calicis, & pyxidis esse aurea, vel argentea; Et in cap. *Vasa*, & cap. *Ut Calix de Consecrat. distinct. 2.* permittitur, quod sit stannea, si Ecclesia valde egeat; non tamen ex ære, aut aurichalco inaurato; quamvis alicubi etiam ex aurichalco inaurato confici soleat; ut notat Filliuc. tract. 5. cap. 5. num. 129. In Rubrica tamen Missalis præscribitur, ut si patena, & cuppa calicis sint argentea, etiam sint inaurata. Sed Granad. apud Tamb. putat, non requiri inaurationem hanc sub mortali; Immo forte nec sub veniali, quia usus obtinuit, ut sint ex solo argento. Unde fit, quod sine mortali possit celebrari in patena inaurata, etiam quando aurum est corrosum.

X. Queritur sexto, quænam vestes ad Sacrificium requirantur?

Respondeo, Vestes Sacerdotales sub mortali requisitas ad celebrandum esse amictum, albam, cingulum, (quod potest esse ex serico, aut lana) manipulum, stolam, & casulam, quæ omnia debent esse benedicta ab Episcopo, ex cap. *Vestimenta de Consecrat.* Quod si non essent benedicta, vel essent enormiter, aut valde attrita, aut immunda, mortaliter peccaretur. Excusat aliquando a mortali parvitas materiæ, ut si quis sine cingulo benedicto sacrificaret: ut multi probabiliter docent contra Suar., Vasq., & alios plurimos apud Dian. part. 2. tract. 13. resol. 68. Potest etiam aliquis uti stola pro manipulo, & vi-

ce versa; quia vestes istæ non habent determinatam formam. In necessitate ex Ledesm., & Fill. apud Trull. liceret quidem celebrare absque aliqua ex vestibus minoribus, videlicet stola, cingulo, amictu, vel manipulo; at sine majoribus, idest alba, & casula non licet: Necessitas autem sufficiens ad celebrandum sine aliqua ex vestibus minoribus probabiliter esset ex Dian. part. 2. tract. 14. res. fol. 68., necessitas audiendi, vel celebrandi Sacrum die festivo, fervor devotionis, necessitas elemosynæ in Sacerdote non divite, &c. At sine vestibus majoribus, ne ad dandum quidem viaticum infirmo, licitum est celebrare. Immo ex Cajet. apud Trull. neque ob metum mortis, eo quod fieri non possit absque scandalo, & periculo magnæ irreverentiæ: Quod tamen Navar., & Hurt. apud Bonac. negant.

Notandum hic, Guardianos, & Custodes Fratrum Minorum ex privilegio Leon. X. apud Tamb. posse benedicere corporalia, vestimenta, & reliqua ornamenta ad cultum divinum pertinentia, tam suæ Ecclesiæ, quam undecumque delata: Superiores tamen Societatis possunt hoc privilegio uti solum pro proprio usu; ut habetur in Compendio privilegiorum Societatis.

Notandum præterea ex Trull., Bonac., & aliis, vestes Sacras amittere benedictionem, non solum quando ita sunt attritæ, ut non sint amplius aptæ ad suum usum, sed etiam quando non remanet propria forma; Quare si ab alba abscindatur manica, hæc amittit benedictionem, quam non acquirit, si deinde eadem manica eidem albæ affluatur: Sicuti calix non tornatilis amittit consecrationem, si pes frangatur, & dividatur a Cuppa: At si calix sit tornatilis, non amittit consecrationem, si separetur a cuppa; quia

in tornatili sola cuppa consecratur, ut notat Busemb. Cingulum vero non amittit benedictionem, si aliqua ejus pars remaneat apta ad cingendum; quod si ei addatur alia pars minus apta, tunc totum cingulum erit benedictum, quia accessorium sequitur principale: Si vero neutra pars cinguli erit apta ad cingendum, neutra pars benedictionem servabit, ut notat Tamb. Putat tamen Dian. part. 1. tract. 14. res. fol. 58.; quod sine mortali possit utraque ista pars cinguli neci, & ea possimus uti; quatenus plures Doctores censent ratione parvitatis materiæ non esse mortale celebrare sine cingulo benedicto, ut diximus; Immo Dian. loc. citat. putat, nec esse veniale in casu necessitatis audiendi Sacrum die festo, &c.

Notandum tertio, paramenta benedicta lacera, aut vetustate consumpta debere igne consumi, & non adhiberi ad usus profanos, ex Cap. *Altaris de consecrat. dist. 2.*: Quamvis Pal. tom. 2. tract. 8. disp. 1. punct. 6. cum Tamb. lib. 1. cap. 2. §. 3. putet, ne veniale quidem esse, ea ad profanos usus deputare, mutata jam forma; tum quia consecrationem amittunt; tum etiam quia non constat directe de hujusmodi prohibitione; unde poterit calix contractus verbi gratia, & alba dissuta ad alios usus deservire.

XI. Quæritur ultimo; Quænam sint alia ad Sacrificium requisita?

Respondeo, requiri primo super altare ex Rubricis Missalis, præter corporale tres mappas; Suar., & Valq. docent sufficere duas, aut ex Præp. unam duplicatam; in necessitate autem ex Azor., & Laym., satis est etiam una simplex, etiam non benedicta, quæ deinde aliis usibus redatur.

Secundo requiritur Corporale lineum, (quamvis in extremitatibus

M 2 pos-

possit esse sericum, &c. & benedictum ab Episcopo, vel privilegiario, (juxta modo dicta de vestibus Sacerdotalibus) quod non indiget nova benedictione, si lavetur, nisi notabiliter rumpatur: Communiter autem docent ex Lug., & Gavant. apud Busemb. peccare mortaliter, qui utitur illo notabiliter immundo. Requiritur etiam cum Corporali palla lineae, qua parte tegit calicem, similiter benedicta.

Tertio, Purificatorium lineum, non tamen necessario benedictum, ex Lug., Suar. contra Laym., cum nulla ejus benedictio reperiat in Ritualibus.

Quarto, Missale continens saltem Canonem; quamvis ex Laym. Ledesm. apud Dian. part. 1. tract. 14. resol. 46., quando non reperiretur, posset sine Missali celebrare ille qui est moraliter certus non errandi. Lug. etiam, Dian., Tamb. excusant probabiliter eum, qui propter visus debilitatem legere non potest, si sine missali celebret, dummodo vel memoriter legenda sciat, vel ab alio Sacerdote adjuvetur.

Quinto, Crux, non tamen sub mortali: Alii contra Gavant. putant, non requiri, ubi servatur clausa in Tabernaculo Eucharistia; Certe non requiritur, ubi est expositum Sacramentum, quia est palam ipse Dominus crucifixus: sufficit etiam contra Gavant. Crucis, vel crucifixi imago solum depicta.

Sexto, Minister masculus, ex Navar., Fagund. sub mortali. In necessitate tamen gravi, verbi gratia diei festi, posset ex Nugn., & Sylvest. contra communem apud Dian. part. 2. tract. 14. resol. 44. adhiberi femina, quia quando in jure dicitur, *Nulla femina presumat ad altare accedere, aut Presbytero ministrare*, non videtur intelligendum de tempore gravis necessitatis, tunc enim femina

non praesumit, sed ex commissione Sacerdotis ministrat. Verum in tali casu poterit ipse Sacerdos sibi respondere sine alio Ministro, ex Sa., Bonac., Dian. resol. 43. Non est tamen prohibitum, quod Moniales respondeant ex choro, quando masculus ministrat circa altare.

Septimo, duplex candela cerea accensa, & quidem sub mortali, ex Vasq., Regin., Fagund. In necessitate autem probabiliter ex Zanard., Azor., & aliis apud Dian. loc. citat. resol. 45. sufficit unum lumen adipis, vel olei, secluso scandalo. Numquam tamen licet celebrare sine lumine; Unde Fagund. docet apud Busemb., quod si ante consecrationem lumen extinguatur, debeat missa relinqui, etiam in necessitate dandi viaticum moribundo. Cereus in consecratione accendendus non requiritur sub mortali, sed solum, ut rubricae observentur.

Demum requiritur pallium in fronte altaris, seu antependium, pulvillus, candelabra, bursa, velum, campanula pro tempore elevationis hostiae, manutergium, non tamen benedicta; quae si desint, possunt ex profanis congruenter mundis accipi, & deinde priori usui reddi. Pallium tamen ex Sylv. non videtur simpliciter necessarium; quando scilicet habetur vel praestantia lapidis, vel paupertas; dummodo altare sit decenter constructum; nec sub mortali est necessarius pulvillus, cereum, & campanula pro elevatione, &c.; immo ne sub veniali quidem, ex Persic., & Tamb., si commode haberi nequeant.